

Mən Nəyə Görə Rus Dilini Öyrənməli Olmuşam
Azər Məmmədov

Mənbə: Azerbaijan International jurnalı - Aİ 1.3 (Payız 1993)

© **Azerbaijan International**

Əziz Nataşa,

Azərbaycan İnternəşnl jurnalının redaktoru mənə yaxınlaşdı və məndən rus dilində yazılmış və ona Bakıda verilmiş bir məktubu ingilis dilinə tərcümə etməmi xahiş etdi. Lakin buna baxmayaraq, kimsə artıq tərcüməyə başlamışdı, o şəxs orada söylənilən fikirlərlə razılaşmadığından tərcüməni tamamlamaqdan imtina etmişdi. Mən redaktorun demokratiya və pluralizmin yalnız fikir ayrılığı və fikirlərin qarşılıqlı əlaqədə olması nəticəsində mümkün olma taktına məni inandırmasına rəğmən tərcüməni etməyə razılıq verdim.

Etiraf edirəm ki, bu indiyə qədər gördüyüm ən çətin iş idi. Ona görə yox ki, dil çətin idi və ya məqalə uzun idi, yalnız ona görə ki, hər dəfə yeni bir cümləni tərcümə etməyə başladığıda fikrim dağılırdı. Əvəzində isə mən özümü xəyallarda sizinlə, məqalənin müəllifi ilə qızğın müzakirə edən görürdüm.

Mən sizin ağrınızı hiss edirəm. Sizin faciənizi - həmişə qayğısız, dərdsiz-qəmsiz və xoşbəxt yaşayan, indi isə eyni ərazidə adaya çevrilən böyük bir cəmiyyətin faciəsini anlayıram. Ancaq daha çox mən öz millətimin faciəsini hiss etdim. Siz öz kədəriniz və dərdsizliyi haqqında yazırsınız, ancaq özünüz də bilmədən, qeyri-şüuri surətdə bütün millətimizin faciəsini təsvir etmişiniz.

Siz özünüzü lazımsız hesab edirsiniz, deyilmi? Düz iki yüz ildən çoxdur ki, siz bu ölkədə yaşamış, ancaq heç vaxt onun dilini öyrənmək heç ağılıza belə gəlməmişdir, çünki siz özünüz də dediyiniz kimi hamı rus dilində danışdığından buna ehtiyac olmamışdır. Bu sizin işinizi asanlaşdırmışdı.

İndi isə millət artıq gözlərini açmış və anlamışdır ki, bəlkə də yarım milyonluq rus əhalisi üçün azərbaycan dilini öyrənmək yeddi milyonluq azərbaycan əhalisinin rus dilini öyrənməsindən daha asan olardı.

Biz həmişə bir insan olaraq öz eqoistliyimizdən irəli gələrək səhvi başqalarında axtarmağa çalışır və onları günahlandırırıq. Amma cəsarətli olun. Özünü kənardan baxmağa çalışın. Özünü qiymətləndirin və onda siz bu çətinliklərin öhdəsindən gələ biləcəksiniz.

Şikayət edirsiniz ki, Azərbaycan hökuməti rus dilli vətəndaşlara dili öyrənməkdə heç bir köməklik göstərmir. Deyirsiniz ki, dili öyrənməyə nə vaxtınız, nə də ki, səbriniz var. Və həm də deyirsiniz ki, özəl dərslər götürməyə də pulunuz yoxdur.

İzn verin, mən öz şəxsi təcrübəmi sizinlə bölüşüm. Təhsilimi davam etdirmək üçün Azərbaycanı tərk edib Rusiyaya gedəndə ancaq 18 yaşım var idi. Mən ucqar rayonların birində Azərbaycan məktəbini bitirmişdim və rus dilini demək olar ki, heç bilmirdim. Buna baxmayaraq, Rusiyada yaşadığım 5-ci ili mən ali məktəbi əla qiymətlərlə bitirmək və rus dilini təmiz öyrənməklə yanaşı, digər iki xarici dil, ingilis və ispan dillərini də öyrəndim.

Nə Mixail Qorbaçovun, nə də ki, Boris Yeltsinin hakimiyyəti rus dilini öyrənməyim üçün xüsusi kurslar təşkil etməmişdilər. Mənim heç özəl dərslər götürmək üçün pulum da yox idi. Heç vaxtım da yox idi. Çünki bütün gündüzü oxuyur və gecəni isə işləyirdim. Ancaq bunun öhdəsindən gəldim. Məndə belə bir məsuliyyət var idi ki, mən yaşadığım ölkənin dilini bilməliyəm. Belə şəraitə düşən təkə mən deyiləm. Mənim kimi yüzlərlə və minlərlə Azərbaycanlı var.

Şikayət edirsiniz ki, bir dəfə nazirlər kabineti iclas keçirən zaman iştirakçılar rus dilinin yerinə Azərbaycan dilində danışmalı olmuşdular və deyirsiniz ki, həmin iclasda iki ya üç nəfər çıxış edə bildi, yerdə qalanlar Azərbaycan dilini bilmədiklərinə görə susdular. Başqa bir misal gətirirsiniz ki, həkimlər şikayət edirlər ki, onlar resepti öz dillərində yazma bilmədiklərinə görə rus dilindən istifadə etməli olurlar.

Düz deyirsiniz. Ancaq biz problemə başqa bir istiqamətdən baxırıq. Siz nazirlər kabinetinin üzvlərinin rus dilinin əvəzinə Azərbaycan dilində danışmalı olduqlarına, Azərbaycan həkimlərinin isə rus dili əvəzinə Azərbaycan dilini istifadə etməli olduqlarına görə inciyirsiniz. Mən isə Azərbaycan nazirlər kabinetinin üzvlərinin və Azərbaycan həkimlərinin özlərini öz ana dillərində danışma bilmədiklərinə və bundan daha pisi isə öz dillərində danışmağa məcburi sövq edildikləri üçün özümü incik hiss edirəm.

Azərbaycanda öz ana dilində danışan ziyalıların çox az olması fikri çox absurd və eyni zamanda da acı bir həqiqətdir. Digərləri sadəcə olaraq özlərini rus dili olmadan ifadə edə bilmirlər. Və sizə xatırladım ki, bu onların da günahı deyildir.

Qoy sizə belə bir sual verim. Bu millətimiz üçün böyük bir faciə deyilmi? Və bundan ən çox əziyyət çəkən və aldanan kim olmuşdur? Mən sizin acılarınızı anlayıram və sizin faciənizə şərik oluram. Əgər ifadələrimdə kobud oldumsa, buna görə sizdən üzr istəyirəm. Və çox ümid edirəm ki, bir-birimizin acılarını, kədərini və faciələrini başa düşəcəyik və bu vəziyyətdə bir-birimizə dəstək olacağıq.

Azər

Tərcümə: Ülviyyə Məmmədova

Yoxladı: Gülnar Aydınmirova

Redaktə etdi və veb üçün hazırladı: Aynurə Hüseynova